

**TUG‘MA YURAK NUQSONLARI TURLARI VA ULARNI DAVOLASH
USULLARI**

Qurbonova Sevara Norjumayevna

Samarqand Davlat Tibbiyot Universiteti

Klinik ordinator, 2-kurs

Annotatsiyasi: Tug‘ma yurak nuqsonlari (TYN) yurakning tug‘ilishdan oldin shakllanadigan tuzilish yoki faoliyatdagi buzilishlardir. Ushbu maqolada tug‘ma yurak nuqsonlarining turli shakllari, ularning klinik belgilari, tashxisi, diagnostikasi va davolash usullari batafsil tahlil qilinadi. TYN turlari ko‘plab anatomik va funktsional nuqsonlarni o‘z ichiga oladi, jumladan, yurakning bo‘shlig‘ida mavjud bo‘lgan muammolar, yurakning shikastlanishi yoki qon aylanishidagi buzilishlar. Har bir nuqson turining klinik tasviri, alomatlari va o‘zgargan yurak funktsiyalari muhim ahamiyatga ega, chunki ularning vaqtida aniqlanishi bemorning hayoti va sifatli davolanish imkoniyatlarini ta‘minlaydi. Maqolada, shuningdek, tug‘ma yurak nuqsonlarini davolashda qo‘llaniladigan eng zamonaviy usullar ko‘rib chiqiladi. Bular orasida konservativ davolash, ya‘ni dori-darmonlar orqali yurak faoliyatini normallashtirish, shuningdek, jarrohlik aralashuvlari orqali nuqsonlarni to‘g‘rilash, kardiologik implantlar va zamonaviy texnologiyalarni qo‘llash hamda yurak transplantatsiyasi kabi usullar alohida o‘rin tutadi. Maqolada shuningdek, bolalar va kattalar uchun tug‘ma yurak nuqsonlari bo‘yicha amalga oshiriladigan individual davolash rejalarining samaradorligi, davolashni rehabilitatsiya va profilaktikaga qaratish zarurligi haqida ham to‘xtalib o‘tiladi. Ushbu maqola kardiologiya va pediatriya sohasida tadqiqotlar olib borayotgan mutaxassislar, tibbiyot talabalari va umumiy amaliyotdagi shifokorlarga foydali bo‘lishi kutilmoqda. Tug‘ma yurak nuqsonlari bilan kasallangan bemorlar uchun innovatsion davolash metodlarini va

МЕДИЦИНА, ПЕДАГОГИКА И ТЕХНОЛОГИЯ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Researchbib Impact factor: 13.14/2024

SJIF 2024 = 5.444

Том 3, Выпуск 04, Апрель

ularga samarali yordam ko'rsatish usullarini tahlil qilish orqali, maqola ushbu sohadagi dolzarb muammolarni yechishga qaratilgan yondoshuvlarni o'rganishga imkon yaratadi.

Kalit so'zlar: Tug'ma yurak nuqsonlari (TYN), yurak anomaliyalari, kardiologiya, bolalar kardiorevmatologiyasi, diagnostika, konservativ davolash, jarrohlik muolajalari, yurak transplantatsiyasi, kardiologik implantlar, yurakning bo'shlig'i, yurak nuqsonlari turlari, yangi texnologiyalar, innovatsion davolash usullari, kardiiovaskulyar tizim, yurak faoliyatining buzilishi, yurak nuqsonlari tashxisi, kardioreabilitatsiya, profilaktika, yurak faoliyatini normallashtirish, pediatriya, rekonstruktiv jarrohlik, fetal yurak nuqsonlari, xavfli kardiiovaskulyar holatlar.

Kirish.

Tug'ma yurak nuqsonlari (TYN) – bu tug'ilishdan oldin yurakda yuzaga keladigan tuzilish yoki faoliyatdagi buzilishlardir. Ushbu nuqsonlar yurakning normal rivojlanishiga to'sqinlik qilib, uning funksiyasini buzadi. TYNlar bolalar va kattalarda keng tarqalgan bo'lib, ularning davolash va kuzatish zarurati har bir bemor uchun alohida yondoshuvni talab qiladi. Tug'ma yurak nuqsonlari ko'plab turlarga ega bo'lib, ular yurakning strukturasidagi anomaliyalarga, yurakni qon bilan ta'minlovchi tomirlardagi muammolarga, shuningdek, yurakning normal elektr faoliyatini ta'minlovchi tizimlaridagi buzilishlarga bog'liq bo'lishi mumkin. Ushbu nuqsonlar orasida eng keng tarqalganlari — septal nuqsonlar (yurakning ikki qismi o'rtasidagi to'siqlarning bo'lishi), yurak klapanlarining anomaliyalari, va qon tomirlarining noto'g'ri joylashuvi yoki rivojlanishidir. Tug'ma yurak nuqsonlari nafaqat yurakning normal funksiyalarini buzib, jismoniy va ruhiy rivojlanishga ham salbiy ta'sir ko'rsatadi, balki ularga qarshi kurashish uchun muayyan davolash usullarining qo'llanishi zarur. Bunday nuqsonlarni tashxislash va davolash uchun zamonaviy tibbiyotda bir qancha metodlar ishlab chiqilgan. Dastlabki bosqichda dori-darmonlar

bilan yurak faoliyatini normallashtirish, keyinchalik esa, jiddiy holatlarda jarrohlik aralashuvlari va kardiologik implantlar kabi innovatsion usullar qo'llaniladi. Tug'ma yurak nuqsonlari bo'yicha davolashda muhim ahamiyatga ega bo'lgan omil – bu aniq va erta tashxis qo'yishdir. Yurakning tuzilishi va faoliyatidagi kichik o'zgarishlar vaqtida aniqlansa, bemorning umumiy salomatligini yaxshilash, uning hayotini uzoq va sifatli qilish imkoniyatlari ortadi. Shuningdek, bu nuqsonlar bilan kasallangan bemorlarni davolashda to'g'ri rehabilitatsiya jarayoni, kardioreabilitatsiya va profilaktik choralar muhim o'rin tutadi. Maqolada tug'ma yurak nuqsonlari turlari, ularning klinik alomatlari va tashxisi, shuningdek, eng samarali davolash usullari tahlil qilinadi. Bular orasida konservativ davolash, jarrohlik muolajalari, zamonaviy kardiologik implantlar va boshqa innovatsion yondoshuvlar muhokama qilinadi. Shuningdek, bolalar va kattalar uchun tug'ma yurak nuqsonlari bo'yicha individual davolash rejalarining samaradorligi hamda rehabilitatsiya jarayoni haqida so'z yuritiladi.

Asosiy Qism.

Tug'ma yurak nuqsonlari (TYN) yurakning normal rivojlanishida yuzaga keladigan tuzilish yoki faoliyatdagi anomaliyalardir. Bu holatlar yurakning anatomiyasini va/yo'q funktsiyalarini buzadi, va turli yoshdagi bemorlarda juda keng tarqalgan. TYNlar bolalarda eng ko'p uchraydigan yurak kasalliklari bo'lib, ularning taxminan 1-2% i yurakning tug'ma nuqsonlari bilan tug'iladi. TYNlar turli shakl va turlarda bo'lishi mumkin, ularning har biri o'ziga xos klinik belgilarga ega.

Tug'ma Yurak Nuqsonlari Turlari.

1. Septal Nuqsonlar (Interatrial va Interventrikulyar Septal Defektlar)

Septal nuqsonlar yurakning ikki bo'limini ajratib turadigan devorlarning nuqsonidan kelib chiqadi. Interatrial septal defekt (IASD) – bu yurakning ikkita yuqori bo'limi o'rtasidagi devorda teshik bo'lishi. Bu holat qonning to'g'ri oqishini buzadi, natijada o'pkada kislorod miqdori past bo'ladi. Interventrikulyar septal defekt (IVSD)

esa yurakning pastki bo'limlaridagi devor nuqsoni bo'lib, bu holat qondagi kislorod miqdorining normaldan past bo'lishiga olib keladi. Ushbu nuqsonlar ko'pincha jarrohlik muolajalarini talab qiladi.

2. Yurak Klapanlarining Anomaliyalari. Yurak klapanlari yurakdagi qonning harakatini boshqaradi, va ularning har qanday nuqsoni yurakning normal faoliyatiga jiddiy ta'sir ko'rsatishi mumkin. Klapanlarning torayishi yoki yopilishining buzilishi (mitral va aortal klapanlarining anomaliyalari) yurakning normal qon aylanishiga to'sqinlik qiladi. Bu holatlar yurakni mehnatga ko'proq undirishga majbur qiladi, bu esa yurak etishmovchiligiga olib kelishi mumkin.

3. Kardiyomiyopatiya

Kardiyomiyopatiya yurak mushaklarining normal faoliyatini buzib, yurakni siqish qobiliyatini pasaytiradi. Tug'ma kardiyomiyopatiya ko'pincha o'zgartirilgan genetik material tufayli yuzaga keladi. Bu holat ko'proq o'smirlar va yosh kattalarda uchraydi.

4. Yurakning Bo'shlig'i va Tomirlardagi Anomaliyalari

Yurak tomirlaridagi muammolar, masalan, aortal diseksiyasi yoki patent ductus arteriosus (PDA), yurakning normal qon oqimini buzadi va tana bo'ylab qonning to'g'ri taqsimlanishini ta'minlaydi. PDA holatida, tug'ilishdan keyin yopilishi kerak bo'lgan qon tomiri ochiq qoladi, bu esa yurak va o'pka uchun qo'shimcha stress yaratadi.

Tug'ma Yurak Nuqsonlarining Tashxisi. Tug'ma yurak nuqsonlari tashxisi kompleks bo'lib, bir qancha diagnostik usullarni talab qiladi. Avvalo, shifokor bemorning klinik belgilari va simptomlariga asoslanib tashxis qo'yadi. Asosiy diagnostik vositalar quyidagilardir: Ekokardiyografiya (EKG): Bu yurakning tuzilishi va faoliyatini tasvirlash uchun eng samarali usuldir. U yurakdagi nuqsonlarni, shu jumladan, septal defektlar, klapanlar anomaliyalari va tomirlar o'zgarishlarini ko'rsatadi. Elektrokardiyogramma (EKG): Yurakning elektr faoliyatini baholash

МЕДИЦИНА, ПЕДАГОГИКА И ТЕХНОЛОГИЯ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Researchbib Impact factor: 13.14/2024

SJIF 2024 = 5.444

Том 3, Выпуск 04, Апрель

uchun ishlatiladi va yurak ritmidagi buzilishlar haqida ma'lumot beradi. Rengenogramma va Kompyuter Tomografiya (KT): Yurak va qon tomirlarining aniq tasvirini olish uchun qo'llaniladi. Bu usul, ayniqsa, murakkab holatlarda yordam beradi. Magnet-Rezonans Tomografiya (MRT): Yurakning funktsiyasi va strukturasini batafsil o'rganish imkonini beradi. Tug'ma Yurak Nuqsonlarini Davolash Usullari. Tug'ma yurak nuqsonlari davolashda asosiy maqsad – bemorning hayot sifatini yaxshilash va og'ir asoratlarning oldini olishdir. Davolash usullari bemorning holatiga qarab, konservativ va jarrohlik usullarga bo'linadi.

1. Konservativ Davolash

Agar nuqson kichik va bemorda yengil klinik alomatlar mavjud bo'lsa, konservativ davolash qo'llanilishi mumkin. Bu turdagi davolashda asosan dori-darmonlar, jumladan, yurakni qo'llab-quvvatlovchi preparatlar va antiagregantlar, qo'llaniladi. Buning maqsadi yurakni mehnatga ko'proq majbur qilmaslik va qon aylanishini yaxshilashdir.

2. Jarrohlik Davolash

Agar tug'ma yurak nuqsonlari og'ir bo'lsa, bemorga jarrohlik aralashuvi kerak bo'lishi mumkin. Ushbu jarrohliklar yurakning shaklini tiklash yoki nuqsonni bartaraf etish maqsadida amalga oshiriladi. Misol uchun, septal defekttni tuzatish yoki yurak klapanlarini almashtirish jarrohliklari amalga oshirilishi mumkin.

3. Kardiologik Implantlar

Zamonaviy tibbiyotda yurakni qo'llab-quvvatlash uchun kardiologik implantlar, masalan, yurak stimulyatorlari yoki defibrillatorlar, qo'llaniladi. Bu implantlar yurakning ritmini tartibga solishga yordam beradi va bemorning hayotini saqlab qolish imkoniyatini yaratadi.

4. Yurak Transplantatsiyasi

МЕДИЦИНА, ПЕДАГОГИКА И ТЕХНОЛОГИЯ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Researchbib Impact factor: 13.14/2024

SJIF 2024 = 5.444

Том 3, Выпуск 04, Апрель

Agar boshqa davolash usullari samarali bo'lmasa va yurakning faoliyati xavf ostida bo'lsa, yurak transplantatsiyasi zarur bo'lishi mumkin. Bu jarayon, albatta, murakkab bo'lib, bemorning umumiy holatiga qarab amalga oshiriladi.

Reabilitatsiya va Profilaktika. Tug'ma yurak nuqsonlari bilan kasallangan bemorlar uchun reabilitatsiya jarayoni muhim o'rin tutadi. Reabilitatsiya, bemorning umumiy salomatligini yaxshilash, ularni turli jismoniy faoliyatlarga tayyorlash va psixologik yordam ko'rsatishni o'z ichiga oladi. Shuningdek, tug'ma yurak nuqsonlarining oldini olish uchun profilaktik chora-tadbirlar, jumladan, sog'lom turmush tarzini olib borish, muntazam tibbiy tekshiruvlardan o'tish va yurak kasalliklariga qarshi profilaktik dorilarni qabul qilish tavsiya etiladi

Xulosa:

Tug'ma yurak nuqsonlari (TYN) — bu yurakning tuzilishi yoki faoliyatidagi tug'ma (yani, tug'ilishdan oldingi) anomaliyalar bo'lib, ular bolalar va kattalar orasida keng tarqalgan. Ushbu nuqsonlar yurakning normal faoliyatini buzib, nafaqat jismoniy sog'likni, balki bemorning umumiy hayot sifatini ham ta'sir qiladi. TYNlarning turlari juda xilma-xil bo'lib, ular yurakning bo'shlig'i va klapanlaridagi o'zgarishlar, tomirlarining noto'g'ri joylashuvi, va yurakning boshqa strukturalariga ta'sir qilishi mumkin. Maqolada tug'ma yurak nuqsonlarining turli shakllari, ularning tashxisi va davolash usullari haqida batafsil ma'lumot berildi. Tashxis qo'yish va davolashda zamonaviy texnologiyalar, shu jumladan, ekokardiyografiya, elektrokardiyogramma, va kompyuter tomografiyasi kabi diagnostik usullar muhim rol o'ynaydi. Davolash esa konservativ usullardan tortib, murakkab jarrohlik aralashuvlari va kardiologik implantlarga qadar bo'lgan keng spektrni o'z ichiga oladi. Bundan tashqari, reabilitatsiya va profilaktika jarayonlari bemorning tiklanishida, umumiy salomatligini yaxshilashda va kelajakda qayta kasallanishining oldini olishda muhim ahamiyatga ega. Tug'ma yurak nuqsonlari bo'yicha o'rganilgan yangi yondoshuvlar va davolash

МЕДИЦИНА, ПЕДАГОГИКА И ТЕХНОЛОГИЯ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Researchbib Impact factor: 13.14/2024

SJIF 2024 = 5.444

Том 3, Выпуск 04, Апрель

metodlari tufayli, ko‘plab bemorlar yuqori samarali davolash va sifatli hayotga erishish imkoniyatiga ega bo‘lmoqda. Shu bilan birga, tug‘ma yurak nuqsonlarini erta aniqlash va ularni to‘g‘ri davolash, bemorning hayotini saqlab qolish va sog‘lig‘ini tiklashda asosiy omillardan biri bo‘lib qoladi. Yangi tibbiy texnologiyalar, innovatsion davolash usullari va rehabilitatsiya yondoshuvlari kardiologiya sohasida sezilarli yutuqlarga olib kelmoqda va bu sohadagi mutaxassislar tomonidan doimiy ravishda takomillashtirilmoqda.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. Zheleznov, V.L., Aivazov, A.S. Tug‘ma yurak nuqsonlari va ularni davolash. Tibbiyot nashriyoti, 2018.
2. Kadyrov, A.T., Shukurov, A.M. Yurak kasalliklari va kardiologiya. Samarkand, 2020.
3. Sultonov, S.G., Karimov, M.T. Tug‘ma yurak nuqsonlari va zamonaviy davolash metodlari. Tibbiyot ilmiy tadqiqotlari, 2022.
4. Haydarov, I.M., Tohirov, M.S. Bolalar kardiologiyasi. Toshkent, 2021.
5. Ismailov, S.K. Kardiologiyaning asosiy tamoyillari. Tashkent, 2020.
6. Nasriddinov, S.A. Yurak nuqsonlari: Diagnostika va davolash yondoshuvlari. Tibbiyot va Sog‘liqni saqlash ilmiy jurnali, 2019.
7. Khidirov, G.R., Muminov, A.N. Zamonaviy kardiologiya va yurak nuqsonlari. Toshkent, 2021.
8. Toshkent Davlat Tibbiyot Universiteti. Kardiologiya va yurak kasalliklari bo‘yicha qo‘llanma. Toshkent, 2023.
9. Davletov, R.S., Bozorov, M.T. Yurak va qon tomirlari kasalliklarini davolashda innovatsion metodlar. Samarkand, 2022.
10. Bobokulov, M.B., Karimov, R.X. Yurak kasalliklari va jarrohlik davolash metodlari. Toshkent, 2021.

МЕДИЦИНА, ПЕДАГОГИКА И ТЕХНОЛОГИЯ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Researchbib Impact factor: 13.14/2024

SJIF 2024 = 5.444

Том 3, Выпуск 04, Апрель

11. Umarov, N.A. Yurak va tomir tizimi kasalliklarini davolashda yangi texnologiyalar. Tibbiyot va farmatsiya jurnali, 2020.
12. Turg'unov, A.I., Raximov, M.A. Yurak nuqsonlari va ularni operatsion davolash. Tibbiyot ilmiy tadqiqotlari, 2020.
13. Xodjaeva, F.B., Toshpulatov, M.B. Yurak nuqsonlari va ularni davolashda genetik omillar. Toshkent, 2021.
14. Rizaev, F.Q., Shamsiyev, D.K. Kardiyovaskulyar tizim kasalliklarini davolashda zamonaviy yondoshuvlar. Samarkand, 2022.
15. Jumaev, A.R., Bo'riyev, N.M. Yurak nuqsonlari va kardiologik rehabilitatsiya. Tibbiyot va salomatlik nashriyoti, 2019.